

*О. В. Ситник,
старший викладач кафедри фінансів та кредиту,
Приватний вищий навчальний заклад "Міжнародний університет фінансів"*

АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ІНДИКАТОРІВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДІВНОЇ ГАЛУЗІ В МІСТІ КИЄВІ ТА КИЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

*О. Sitnik,
senior teacher of department of finances and credit,
Private higher educational establishment "International University of Finance"*

ANALYSIS OF FINANCIAL AND ECONOMIC INDICATORS OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF ENGINEERING INDUSTRY IN KIEV AND KIEV REGION

У статті оцінено рівень інвестиційної привабливості провідних підприємств машинобудування міста Києва та Київської області з 2010—2014 рр. за такими індикаторами, як кількість працівників підприємства, наявність та стан основних засобів, кредиторська заборгованість перед банками, коефіцієнтом автономії, коефіцієнтом фінансової залежності, коефіцієнтом самофінансування, коефіцієнтом фінансового ризику, коефіцієнтом абсолютної ліквідності, коефіцієнтом поточної ліквідності, коефіцієнтом швидкої ліквідності, рентабельністю активів, рентабельністю операційної діяльності, рентабельністю власного капіталу. Визначено основні параметри, що вплинули на рівень інвестиційної привабливості об'єктів дослідження та тенденції їх розвитку.

The paper assessed the investment attractiveness leading engineering enterprises of Kyiv and Kyiv region from 2010—2014. On such indicators as the number of employees, the availability and condition of fixed assets, payables to banks, the coefficient of autonomy, financial dependence ratio, coefficient of self-financing, financial risk factor, absolute liquidity ratio, current ratio, quick ratio, return on assets, operating profitability, return on equity. The main parameters affecting the level of investment appeal of objects of research and their development trends.

Ключові слова: оцінка інвестиційної привабливості підприємств машинобудування, індикатори інвестиційної привабливості підприємства, коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт самофінансування, коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності, рентабельність активів, рентабельність операційної діяльності, рентабельність власного капіталу, потенційний інвестор.

Key words: evaluation of investment attractiveness of engineering, indicators of investment attractiveness, the coefficient of autonomy, the rate of financial dependence, the rate of self-financing ratio of financial risk, absolute liquidity ratio, current ratio, quick ratio, return on assets, return on operations, return on equity, a potential investor.

АКТУАЛЬНІСТЬ

Незважаючи на те, що майже 70% промисловості України, це підприємства машинобудівної галузі, на жаль значна їх кількість є збитковими та не інвестиційно-привабливими для потенційного інвестора.

Основними негативними факторами, що спричинили таку ситуацію, як в галузі в цілому, так і окремо на підприємствах є моральна застарілість технологій виробництва, низька конкурентоспроможність продукції та фінансова нестабільність, що в свою чергу негативно

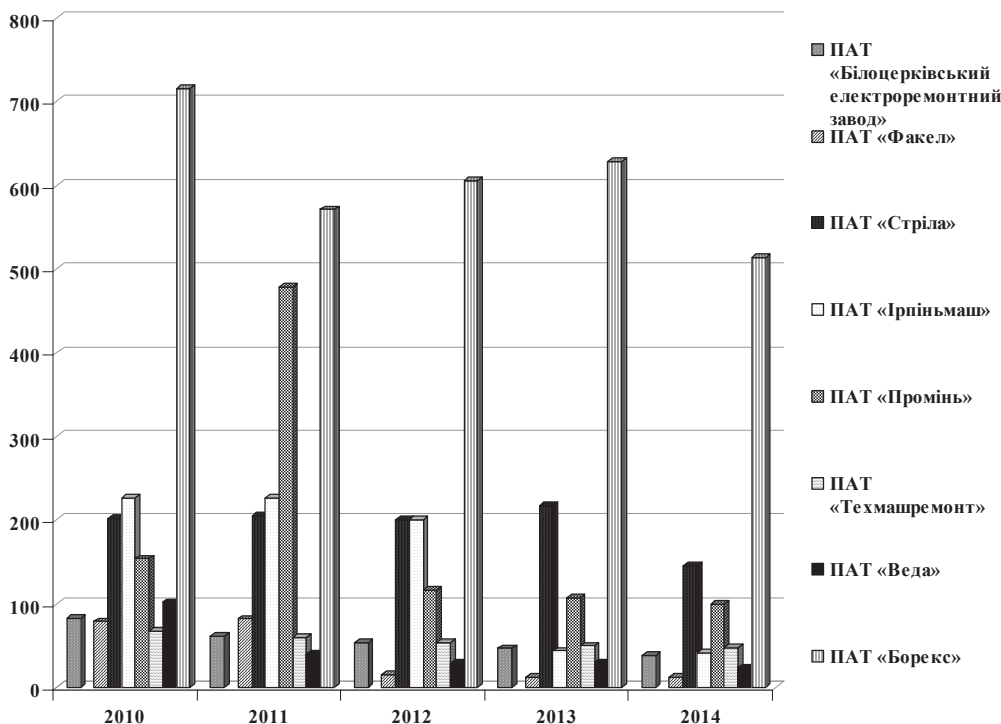

Рис. 1. Динаміка середньооблікової кількості штатних працівників на підприємствах машинобудівної галузі в м. Києві та Київській області з 2010–2014 рр.

впливає на якість, ціну продукції та здатність залучення інвестицій.

Слід зазначити, що основною проблематикою, яка потребує негайного вирішення є відсутність довгострокової дієвої державної програми щодо розвитку машинобудування та інвестиційний клімат в Україні.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У сучасній науково-практичній літературі питанню оцінки інвестиційної привабливості підприємств машинобудування Київщини з використанням фінансових та вартісних індикаторів присвячено роботи наступних провідних вчених-економістів: І.О. Бланка, О.О. Терещенка, О.В. Макарюка, О.О. Захаркіна, В.І. Лобунець, І.Д. Скляра, О.В. Носової, Ю.О. Андріанова [1].

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є оцінка рівня інвестиційної привабливості підприємств машинобудування міста Києва та

Київської області з використанням фінансових та вартісних індикаторів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Підприємства машинобудування в м. Києві та Київській області спеціалізуються на виробництві устаткування для хімічної промисловості і підприємств торгівлі, машин для тваринництва, екскаваторів, меліоративної техніки, електротехнічних виробів побутового призначення — холодильників, кондиціонерів, світлового устаткування [2].

Провідними підприємствами даної галузі в м. Києві та Київській області є: ПАТ "Білоцерківський електроремонтний завод"; ПАТ Кранобудівна фірма "Стріла"; ПАТ "Ірпіньмаш"; ПАТ "Факел"; ПАТ "Промінь"; ПАТ Бучанський приладобудівний завод "Веда"; ПАТ "Борекс"; ПАТ "Техмашремонт".

Оскільки потенційних інвесторів цікавить не тільки фінансово-економічна складова інвестиційної привабливості підприємств, а й інші сфери їх діяльності, тому

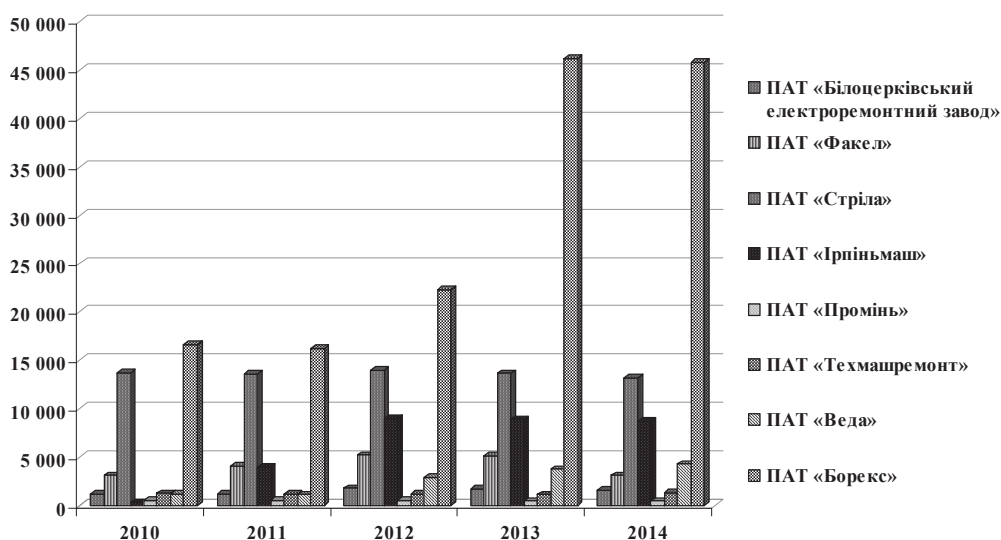

Рис. 2. Динаміка основних засобів підприємств машинобудівної галузі в м. Києві та Київській області з 2010–2014 рр.

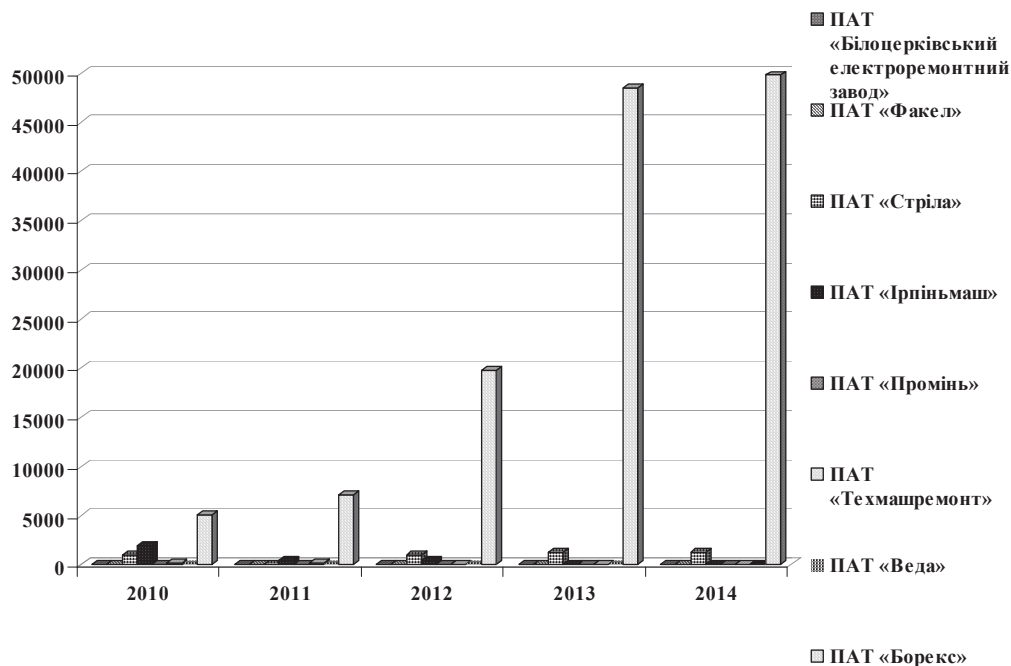

Рис. 3. Динаміка кредиторської заборгованості підприємств машинобудівної галузі в м.Києві та Київській області з 2010—2014 рр.

для аналізу інвестиційної привабливості підприємств машинобудівної галузі в місті Києві та Київській області за 2010—2014 рр. використаємо наступні групи індикаторів:

1. Техніко-економічні показники: кількість працівників підприємства; наявність та стан основних засобів; кредиторська заборгованість перед банками.

2. Показники фінансової стійкості підприємств: коефіцієнт автономії; коефіцієнт фінансової залежності; коефіцієнт самофінансування; коефіцієнт фінансового ризику.

3. Показники ліквідності підприємств: коефіцієнт абсолютної ліквідності; коефіцієнт поточної ліквідності; коефіцієнт швидкої ліквідності.

4. Показники рентабельності підприємств: рентабельність активів, рентабельність операційної діяльності; рентабельність власного капіталу.

Отже, аналіз розпочнемо з групи техніко-економічних показників, а саме з середньооблікової чисельності штатних працівників (рис. 1).

Як свідчать отримані результати дослідження з 2010—2014 рр., на всіх підприємствах спостерігалось скорочення середньооблікової чисельності штатних працівників, що носить негативний характер. Основними причинами, що призвели до такої ситуації — скорочення обсягів діяльності внаслідок чого спостерігалась тенденція до зростання заборгованості з виплати заробітної плати.

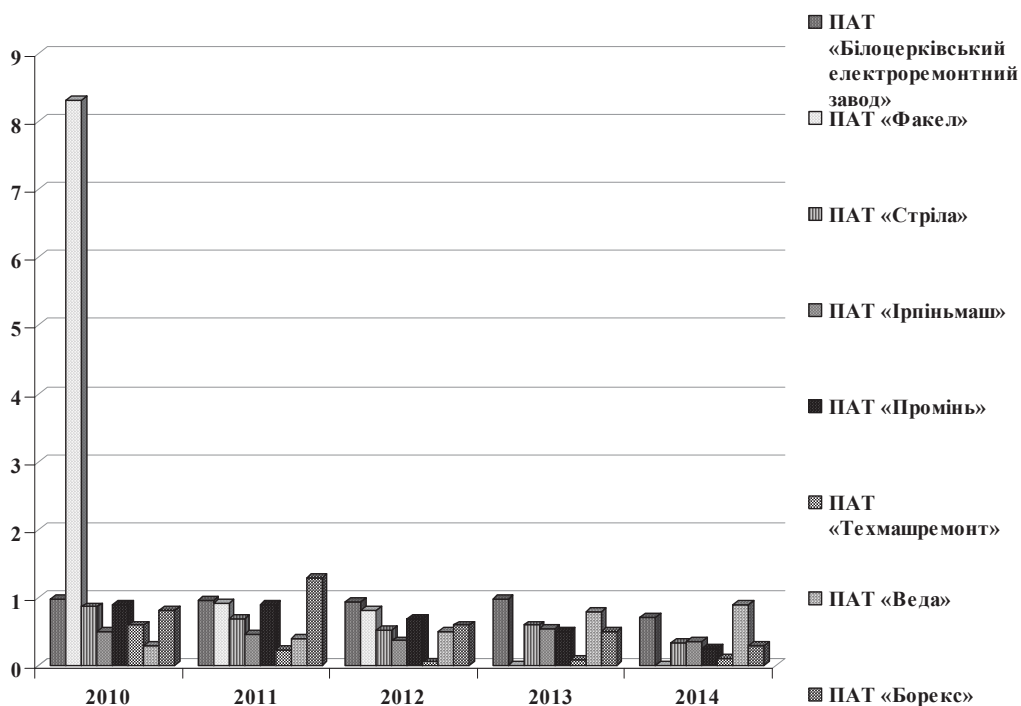

Рис. 4. Динаміка коефіцієнта автономії підприємств машинобудівної галузі в м.Києві та Київській області з 2010—2014 рр.

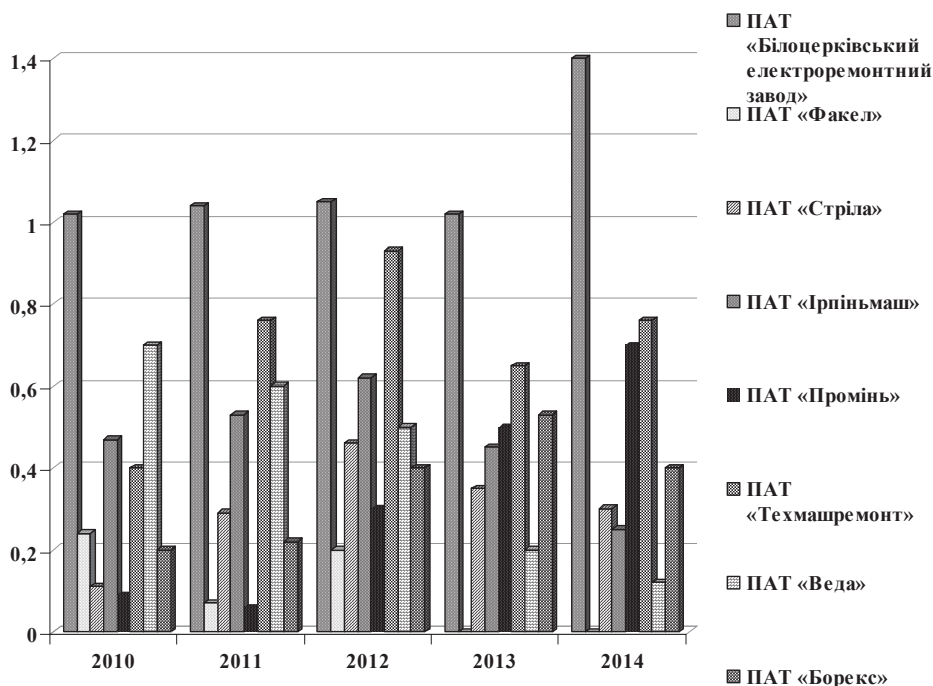

Рис. 5. Динаміка коефіцієнта фінансової залежності підприємств машинобудівної галузі в м. Києві та Київській області з 2010—2014 рр.

Протягом досліджуваного періоду на всіх підприємствах галузі обсяги основних засобів поступово зростали, що свідчить про незначне фінансування технічного переозброєння та оновлення устаткування.

Наступний показник, що впливає на рівень інвестиційної привабливості підприємств машинобудівної галузі м. Києва є рівень кредиторської заборгованості (рис. 2).

Отже, згідно отриманих результатів протягом 2010—2014 рр. кредиторську заборгованість мали ПАТ "Техмашремонт" та ПАТ "Ірпін'ямаш", основною причиною зниження платоспроможності стало неефективне використання фінансових ресурсів.

Тобто, при збільшенні обсягів виробництва зростанні обсягів основних засобів на досліджуваних підприємствах, кредиторська заборгованість з виплати кредитів перед банками носила прогресуючий характер, що підтверджується наведеними нижче даними.

Наступну групу показників, що пропонуємо включити до основних індикаторів інвестиційної привабливості підприємств машинобудівної галузі м. Києва є показники фінансової стійкості (рис. 3).

Значення коефіцієнта фінансової автономії протягом аналізованого періоду на ПАТ "Білоцерківському електроремонтному заводі" свідчать про повну фінансову незалежність підприємства від зовнішнього фінансування, тобто фінансування підприємства відбувається за власний рахунок (рис. 4).

Аналогічна тенденція зберігалась на ПАТ "Факел", ПАТ Кранобудівній фірмі "Стріла", ПАТ "Промінь", ПАТ Бучанському приладобудівному заводі "Веда" та ПАТ "Борекс". Але, ПАТ "Ірпін'ямаш" та ПАТ "Техмашремонт" протягом досліджуваного періоду мали фінансову залежність від зовнішніх ресурсів майже на 60%, тобто підприємства залучали кошти для виконання власних зобов'язань, що свідчить про низький рівень фінан-

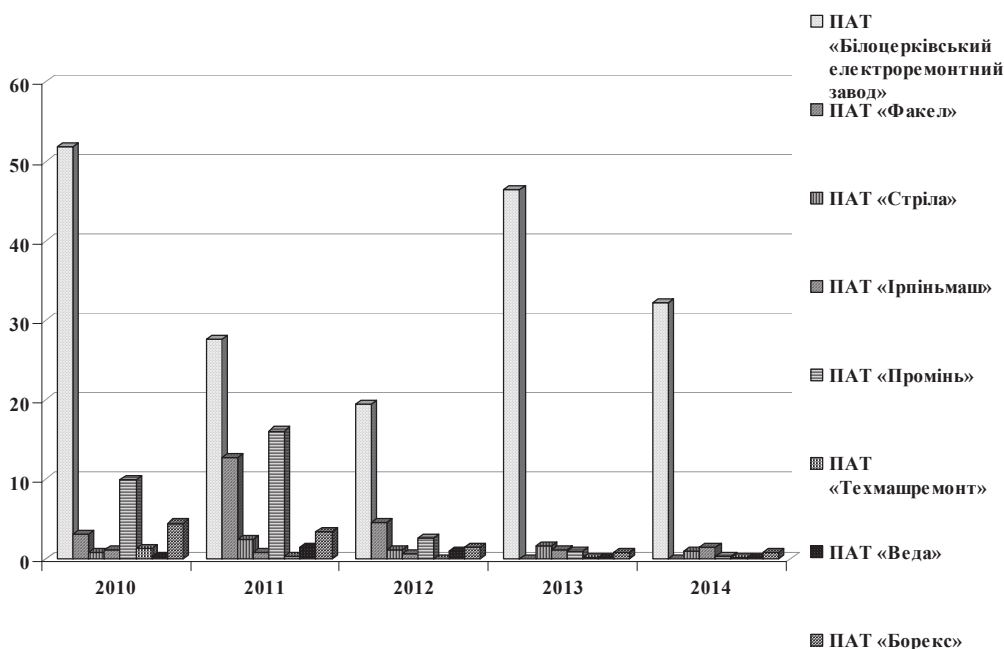

Рис. 6. Динаміка коефіцієнта самофінансування підприємств машинобудівної галузі в м. Києві та Київській області з 2010—2014 рр.

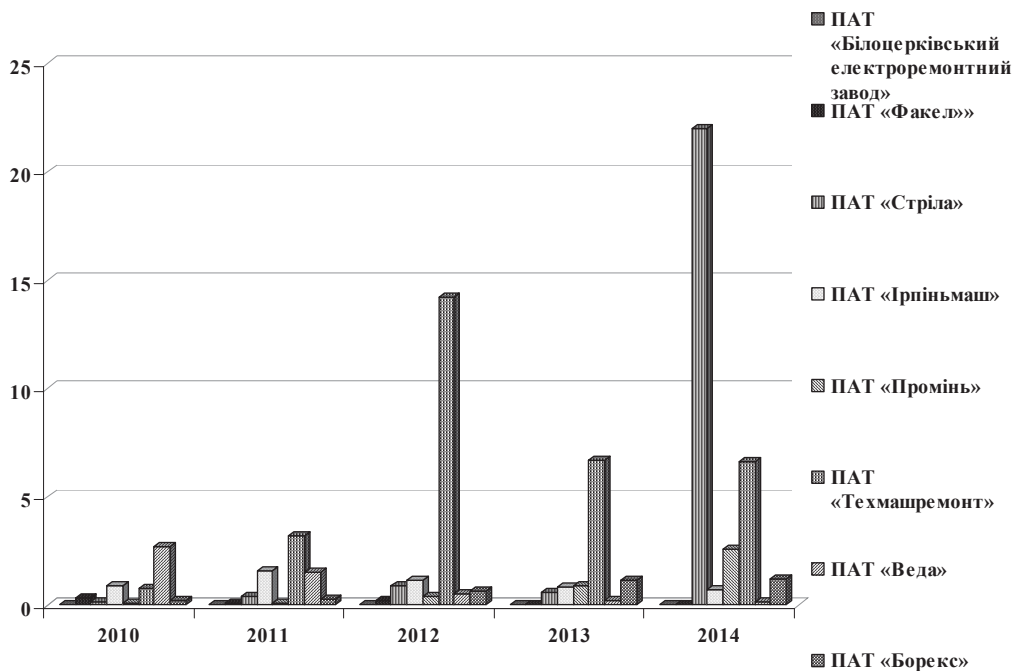

Рис. 7. Динаміка коефіцієнта фінансового ризику підприємств машинобудівної галузі в м.Києві та Київській області з 2010—2014 рр.

сової стійкості і відповідно інвестиційної привабливості. Наступний показник у досліджуваній групі це коефіцієнт фінансової залежності (рис. 5).

Отримані результати дослідження свідчать, що ПАТ "Білоцерківський електроремонтний завод" з 2010—2014 рр. залучав додаткові фінансові ресурси, які були спрямовані на технологічне переоснащення виробництва.

Тоді як, на решті досліджуваних підприємств протягом 2010—2014 рр. нормативне значення показника не мало тенденції до зростання, тобто підприємства використовували власні фінансові ресурси для виконання зобов'язань.

Значення коефіцієнта самофінансування на ПАТ "Білоцерківський електроремонтний завод", ПАТ "Факел", ПАТ Кранобудівна фірма "Стріла", ПАТ "Промінь" з 2010—2014 рр. перевищувало нормативне значення, що

свідчить про фінансування необоротних активів лише за рахунок власних коштів (рис. 6).

Тоді як, на ПАТ "Ірпіньмаш", ПАТ "Техмашремонт", ПАТ Бучанському приладобудівному заводі "Веда" та ПАТ "Борекс" спостерігалась тенденція до зниження значень коефіцієнта протягом досліджуваного періоду, що свідчить про здійснення капіталовкладень частково за рахунок власних, а частково за рахунок залучених коштів.

Наступний досліджуваний показник це коефіцієнт фінансового ризику. На ПАТ "Білоцерківському електроремонтному заводі", ПАТ "Факел", ПАТ "Техмашремонт", ПАТ "Промінь", ПАТ "Борекс" та ПАТ Бучанському приладобудівному заводі "Веда" протягом 2010—2014 рр. значення коефіцієнта не перевищувало нормативного значення, що свідчить про повну фінан-

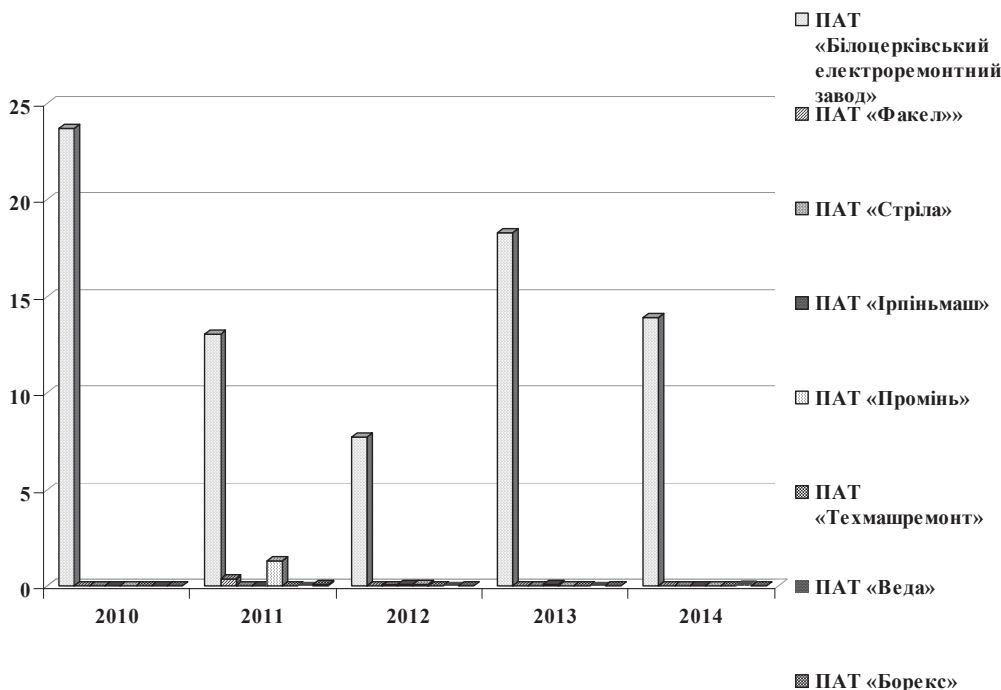

Рис. 8. Динаміка коефіцієнта абсолютної ліквідності підприємств машинобудівної галузі в м.Києві та Київській області з 2010—2014 рр.

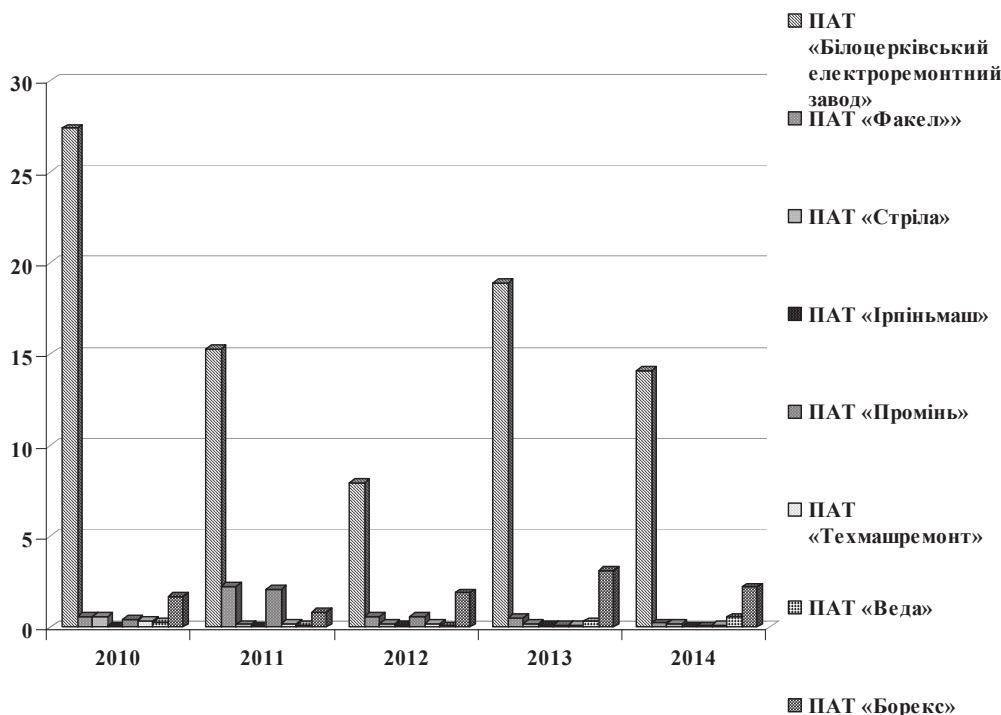

Рис. 9. Динаміка коефіцієнта поточної ліквідності підприємств машинобудівної галузі в м.Києві та Київській області з 2010—2014 рр.

сову незалежність та мінімальний ризик для потенційного інвестора та власників, що позитивно впливає на рівень інвестиційної привабливості.

Тоді як, на ПАТ "Ірпін'ямаш", ПАТ Кранобудівна фірма "Стріла" значення коефіцієнта значно перевищує нормативне значення, що свідчить про повну фінансову залежність від зовнішніх ресурсів та зниження фінансової стійкості і негативний вплив на привабливість підприємства (рис. 7).

Наступним етапом аналізу інвестиційної привабливості підприємств є оцінка їх ліквідності.

ПАТ "Білоцерківський електроремонтний завод" має позитивну динаміку значення коефіцієнта абсолютної ліквідності протягом всього досліджуваного періо-

ду, що свідчить про достатню кількість оборотних коштів для погашення термінових короткострокових зобов'язань (рис. 8).

Решта досліджуваних підприємств протягом 2010—2014 рр. мали негативну тенденцію до зменшення значення коефіцієнта абсолютної ліквідності, що свідчить про зниження платоспроможності підприємств.

Отримані значення коефіцієнта поточної ліквідності протягом досліджуваного періоду свідчать, що ПАТ "Борекс", ПАТ "Техмашремонт", ПАТ Бучанський приладобудівний завод "Веда" та ПАТ "Ірпін'ямаш" не мають в достатній кількості найбільш ліквідних оборотних коштів не в змозі погасити поточні зобов'язання, тобто спостерігається зниження платоспроможності підприємств.

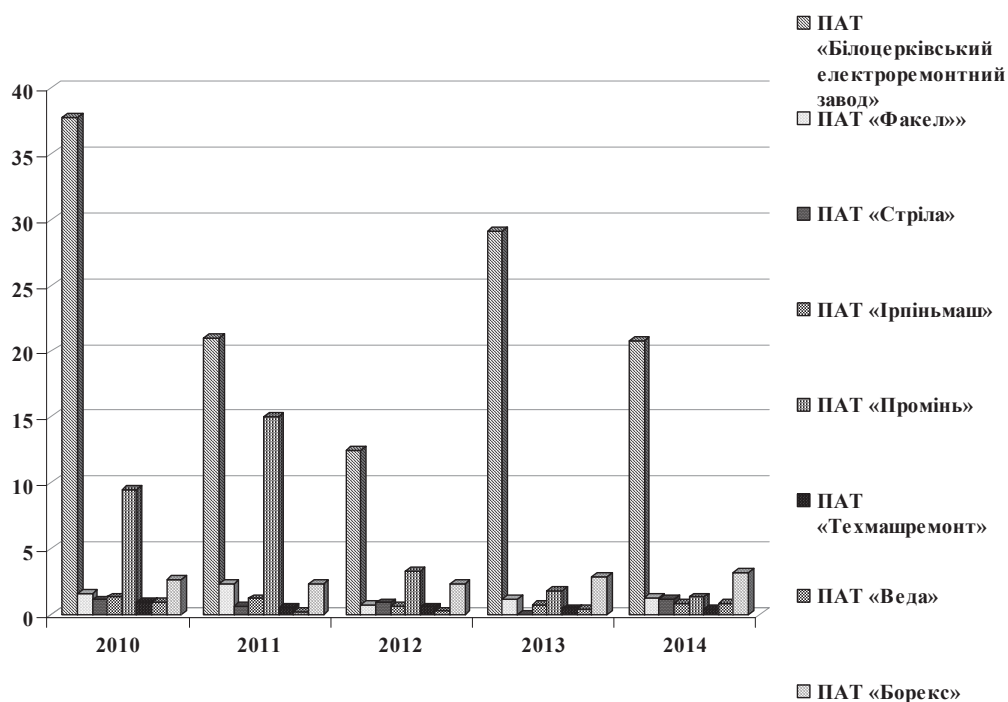

Рис. 10. Динаміка коефіцієнта швидкої ліквідності підприємств машинобудівної галузі в м.Києві та Київській області з 2010—2014 рр.

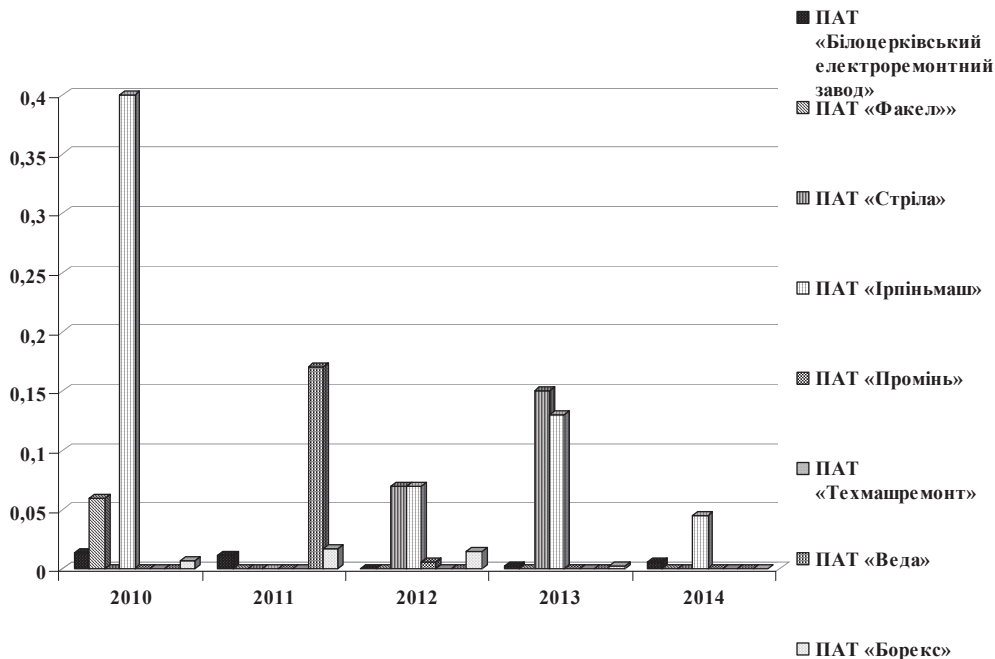

Рис. 11. Динаміка рентабельності активів підприємств машинобудівної галузі в м. Києві та Київській області з 2010—2014 рр.

Решта досліджуваних підприємств за останні п'ять років не мали проблем з покриттям поточних зобов'язань за рахунок оборотних коштів, що свідчить про стійку платоспроможність та високий рівень ліквідності та інвестиційної привабливості (рис. 9).

Значення коефіцієнта швидкої ліквідності протягом досліджуваного періоду свідчать що, ПАТ "Борекс", ПАТ "Техмашремонт", ПАТ "Ірпіньмаш", ПАТ "Промінь" та ПАТ Бучанський приладобудівний завод "Веда" не маючи найбільш ліквідних оборотних коштів не в змозі погасити поточні зобов'язання, тобто знижується платоспроможність підприємств за рахунок зростання дебіторської заборгованості (рис. 10).

Решта досліджуваних підприємств з 2010—2014 рр. підтримували високий рівень платоспроможності, ліквідності та інвестиційної привабливості.

Остання група показників, що використовуємо в аналізі інвестиційної привабливості підприємства є рентабельність діяльності.

Отримані результати дослідження свідчать, що найбільшу рентабельність активів протягом досліджуваного мав ПАТ "Білоцерківський електроремонтний завод", свідченням чого є найбільш ефективне використання активів, що в свою чергу призвело до зростання ефективності виробництва та фінансової стабільності підприємства за всіма досліджуваними індикаторами (рис. 11).

Решта досліджуваних підприємств протягом 2010—2014 рр. не отримавши в достатній кількості чистого прибутку за рахунок зростання дебіторської заборгованості, відсутності оборотних коштів мають досить низьку рентабельність активів (рис. 12).

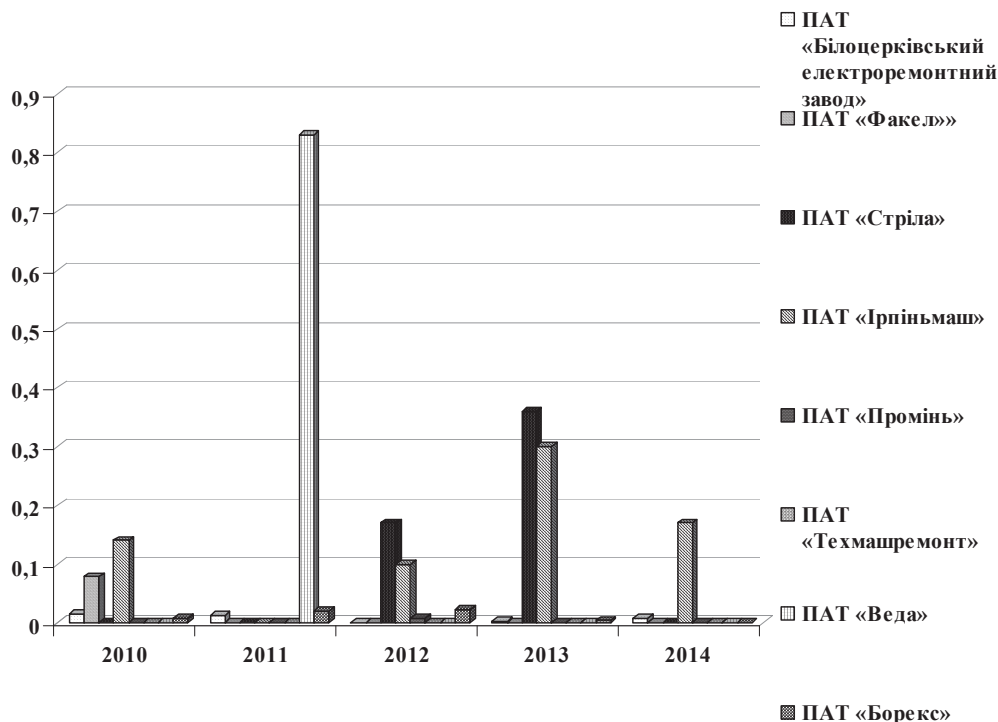

Рис. 12. Динаміка рентабельності власного капіталу підприємств машинобудівної галузі в м. Києві та Київській області з 2010—2014 рр.

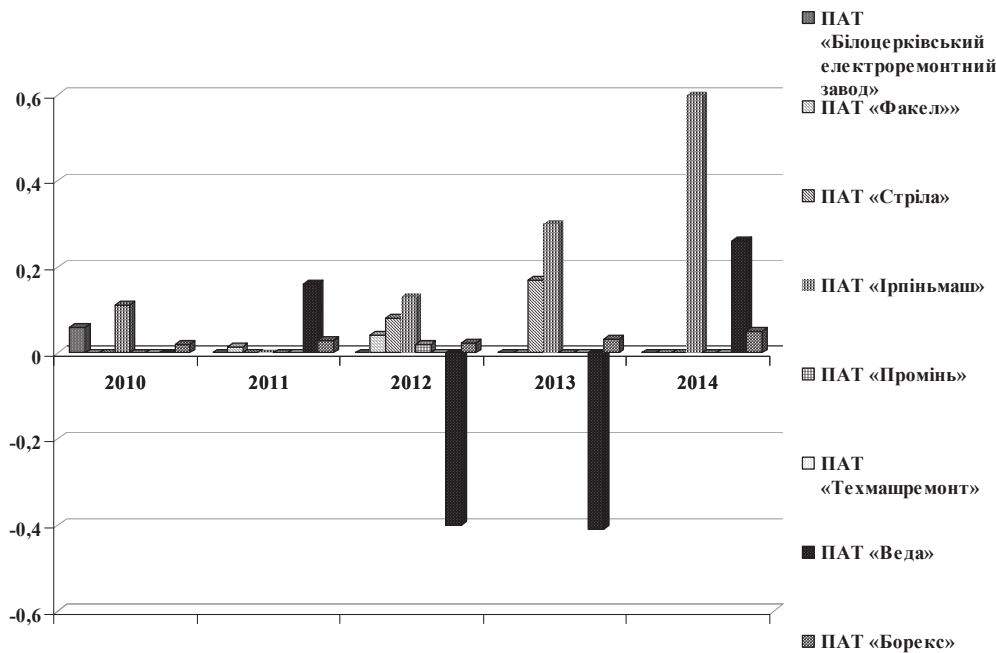

Рис. 13. Динаміка рентабельності операційної діяльності підприємств машинобудівної галузі в м.Києві та Київській області з 2010—2014 рр.

На досліджуваних підприємствах з 2010—2014 рр. у результаті зменшення обсягів оборотних активів, зниження ефективності використання активів та інвестицій спостерігалось зниження результатів операційної та фінансової діяльності, що свідчить про низький рівень інвестиційної привабливості (рис. 13).

Отримані результати четвертого етапу аналізу інвестиційної привабливості провідних підприємств машинобудівної галузі в місті Києві та Київській області, свідчать про те, що жодне з досліджуваних підприємств є нерентабельним та не інвестиційно-привабливим.

Це твердження підтверджується, по-перше, нижчими значеннями по кожному з досліджуваних підприємств машинобудівної галузі в порівнянні з середньогалузевою рентабельністю, що свідчить про неефективну та збиткову діяльність об'єктів дослідження та дає інвестору свободу вибору на користь інших суб'єктів господарювання.

По-друге, отримані значення рентабельності провідних підприємств машинобудівної галузі в місті Києві та Київській області також нижчі за середній темп інфляції в Україні, тобто весь прибуток, що був отриманий від операційної діяльності, з'їдає інфляція.

По-третє, ставки по депозитам також перевищують рівень рентабельності досліджуваних підприємств машинобудівної галузі в місті Києві та Київській області, що дає можливість альтернативу інвестуванню.

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз інвестиційної привабливості провідних підприємств машинобудування в м. Києві та Київській області, дає підстави стверджувати, що ПАТ "Білоцерківський електроремонтний завод" та ПАТ "Промінь" мали високу інвестиційну привабливість, що підтверджується нарощуванням обсягів основних засобів, виручки від реалізованої продукції, високою концентрацією власного капіталу, що використовувався для фінансування поточної діяльності та достатність обігових коштів і відповідно високою ліквідністю балансу.

ПАТ "Веда" в досліджуваний період досягала середнього рівня інвестиційної привабливості за рахунок збільшення обсягів виробництва, нарощування частки власного капіталу в фінансуванні поточної діяльності, незалежності від джерел зовнішнього фінансування. Тоді як, негативного впливу на рівень інвестиційної привабливості зазнало від зменшення обсягів виручки від реалізації та оборотних активів, що відповідно знизило платоспроможність.

ПАТ "Борекс" досяг також середнього рівня інвестиційної привабливості завдяки збільшенню обсягів виробництва та виручки від реалізованої продукції, незначній концентрації власного капіталу в обігу, а також достатньої кількості оборотних коштів для погашення поточних зобов'язань.

ПАТ "Факел", ПАТ "Стріла", ПАТ "Ірпінмаш" та ПАТ "Техмашремонт" протягом досліджуваного періоду мали низький рівень інвестиційної привабливості, спричинено це скороченням обсягів виручки від реалізованої продукції, зменшенням концентрації власного капіталу в фінансуванні поточної діяльності, зростанням залежності від зовнішніх джерел фінансування та зниженням платоспроможності.

Таким чином, ми маємо підстави стверджувати, що як галузь в цілому, так і об'єкти дослідження поступово долаючи наслідки кризи, підвищують інвестиційну привабливість.

Література:

1. Барташевська Ю.М. Розвиток машинобудування України: стан, проблеми, перспективи // Європейський вектор економічного розвитку. — 2010. — № 1. — С. 19—25.
2. Побережний Р.О. Основні напрямки розвитку підприємств машинобудування // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". — 2012. — № 13. — С. 90—100.
3. Скляр І.Д., Шкодіна Ю.М. Рейтингова оцінка фінансового стану як складова оцінки інвестиційної привабливості підприємства // Механізм регулювання економіки. — 2009. — № 2. — С. 249—253.
4. www.smida.gov.ua — Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України.

References:

1. Bartashevs'ka, Ju.M. (2010), "Development of mechanical engineering Ukraine: state, problems and prospects", *Evropejs'kij vektor ekonomichnogo rozvitku*, vol.1, pp. 19—25.
2. Poberezhnij, R.O. (2012), "The main directions of enterprises of mechanical engineering", *Visnik Nacional'nogo tehnicknogo universitetu "HPI"*, vol.13, pp. 90—100.
3. Skljari, I.D. (2009), "Rating evaluation of financial condition as part of evaluation investment attractiveness of enterprises", *Mehanizm reguljuvannja ekonomiki*, vol.2, pp. 249—253.
4. SMIDA (2016), available at: www.smida.gov.ua (Accessed 04 Feb 2016).

Стаття надійшла до редакції 16.02.2016 р.